

No 327/20

42265
42262

Rewel 18 czerwca 1920.

N. Dow. W. P. 5. egz.

Attaché P. P. w Finlandji. egz.

Akta. 1. egz.

E S T O N J A.

TAJNE!

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

MOJE WRAZENIA OGOLNE.

Estonia stara się usilnie ujęcia w swe ręce handlu z Rosją sowiecką i zdobycia tranzitu Zachod-Rosja. Bolszewikom to tymczasem na rękę, sypią złotem torując w ten sposób ^{Sobie} drogę od najniższych do najwyższych urzędów Estońskich. Robotnikom Estońskim pracującym na kolejach i w warsztatach kolejowych bolszewicy przepłacają, dając ^{State} (sute) napiwki w tym celu by podnieść intensywność ich pracy, jest to bowiem w interesie Rosji sowieckiej. Lojalność rządu Estońskiego w stosunku do bolszewików posunięta jest do maximum. Polska Delegacja Wojskowa musi walczyć z władzami miejscowymi o każdego zbiega z Rosji. W sprawie naszych jenców uciekających z obozów rosyjskich nie mogą zwracać się oficjalnie a załatwiam to jedynie prywatnie z poszczególnymi oficerami Sztabu Dywizji pozostającej w Narwie. (pogranicze rosyjskie). Natomiast z każdego protestu bolszewików z każdej ich zachcianki w Ministerjach Estońskich robia ważne sprawy.

Sprawa "entente cordiale" Państw Nadbałtyckich i Polski jest nieaktualną. Mamy sympatji nieco w sferach wojskowych i na tem właściwie koniec.

Ostatniemi czasy agitacja bolszewicka jest nawet, być może bezwiednie przez rząd Estoński popierana. Organ bolszewicki "Swoboda Rossii" - popiera się. Organ przeciwbolszewicki, polonofilski "Wieczerniaja Poczta" został zawieszony, robotnicy bowiem w drukarniach odmówili drukować go. Rząd Estoński prawdopodobnie nie chce, a napewno nie może na to reagować.

Estonia jest dzisiaj krajem o zbankrutowanej orientacji, o niskich, późnych aspiracjach. Moralnej siły, swej racji stanu, planów szerszych, jakiejś ekspansji tak potrzebnej dla życia narodu nie zauważyłem. Niepodległość jako racja, zbladła wobec perspektyw handlowych. Spora ilość urzędników, włącznie do niektórych ministrów pracuje o tyle o ile praca ich wiąże się z działalnością przedsiębiorstw handlowych i bankowych w których są przeważnie bezpośrednio zaangażowani. W zarządach wszystkich ni

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

niemal instytucji przemysłowych, handlowych i bankowych figurują ministrowie co oczywiście wywiera znaczny wpływ na interesy poszczególnych przedsiębiorstw.

W sferach rządowych korupcja. Korupcji ulegają zarówno urzędnicy cywilni jak i wojskowi na wyższych stanowiskach. Są to wszystko fakty stwierdzone. W tych warunkach nawet wśród nielicznych kół patryjotycznych daje się zauważyć pewien pesymizm w stosunku do przyszłej niezależności kraju. Rząd Estoński pojmując że byt ekonomiczny i dalszy rozwój gospodarczy Estonji zależy głównie od ułożenia się jej stosunków handlowych z Rosją sowiecką, to też w chwili obecnej przyjmuje bardzo chętnie wszelkie propozycje dostaw bezpośrednich lub tranzytowych. Jest jednak w tych przykrych dla niej warunkach że dostawy bezpośrednie mogą się odbywać jedynie w rozmiarach minimalnych z powodu braku towarów eksportowych. Dotychczas estonczycy sprzedali bolszewikom i odtransportowali ca. 300 wagonów kartofli i ca. 30 wagonów papieru. Tranzytem dostarczyli parę wagonów skór, około 50 wagonów maszyn rolniczych, kos sierpów i pił po za tem zaś nieznaczna ilość ryby.

Rząd sowiecki ze swej strony dąży zupełnie wyraźnie do całkowitego opanowania Estonji, pojmując znaczenie dla Rosji posiadania portu Rewelskiego. To też jako rezultat działalności bolszewickiej jest wzmaganie się jej wpływu w sferach robotniczych z jednej strony oraz demoralizowanie mieszczaństwa złotem i perspektywami gospodarczymi dla Estonji w razie połączenia się jej z Rosją sowiecką. Działają tak układają się warunki że robotnicy w drukarniach odnawiają składowania dzienników o kierunku antybolszewickim. Zawodowy związek drukarzy przyjął rezolucję w której związek ma dążyć do całkowitego połączenia się z Rosją. Jedno z pism Estońskich odmówiło sprzedaży dziś jej niepotrzebnych czcionek rosyjskich motywując tem że w niedługim czasie tak się warunki ułożą iż czcionki rosyjskie znów jej będą potrzebne dla wydawnictwa pisma w języku rosyjskim.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

110

Gospodarka finansowa rządu estonskiego w najbliższym czasie powinna doprowadzić kraj do poważnego kryzysu mogącego wywołać przewrót z którego nieomieszkała skorzystać bolszewicy. Zasadnicze długi państwowe wynoszą bowiem obecnie 70000000 mk. finl. 25000000 funtów szterlingów, 25000000 dolarów co według kursu oficjalnego giełdy rewelskiej czyni przeszło 22 miljardy mk. est.; ponieważ kurs oficjalny walut zagranicznych jest w najlepszym razie o 20% niższym od rzeczywistego, należy więc przyjąć długi Estonji na 30 miliardów marek estonskich.-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Stosunki handlowe z Finlandją, jak o tem wspomnieliśmy w raporcie ekonomicznym, w czasach ostatnich zostały niemal zupełnie przerwane. Według słów jednego z przemysłowców Finlandzkich powodem tego jest przede wszystkim niewypłacalność Estonji. Niemniej jednak stosunki polityczne obu Państw są nadal dobre, co zresztą wypływa z zabiegów rządu finlandzkiego o uznanie Estonji de jure przez rząd Polski. Zaciągnięte pożyczki w Ameryce mają charakter krótkoterminowy, podkład przeważnie wekslowy. W celu wzmocnienia kasy Państwowej Rząd wprowadza obecnie znaczne podwyższenie podatków, opłat kolejowych /czterokrotnie/ oraz specjalne ustawy jak. np. taka mocą której przy eksporcie towarów rząd pobiera od ogólnej ilości towarów eksportowanych różnicę walutową pomiędzy kursem giełdy zagranicznej i oficjalnym estońskim. Przemysłowcy na to protestują.

Rząd Estoński liczył bardzo dużo na przewidziana w traktacie z bolszewikami koncesje budowy kolei Rewel - Moskwa i prawa eksploatacji w ~~Raksa~~ Rosji 1000000 dziesięcin lasu, tymczasem bolszewicy dają im obecnie tylko 5000 dziesięcin zaś o koncesje budowy wspomnianej ~~budawy~~ kolei zabiega p. Oganian wspierany kapitałami angielskimi.

Z powyższego widać że bolszewicy rosyjscy dość lekko traktują władze estońskie widząc ich trudne warunki gospodarskie i ich ciążenie ku związkowi ekonomicznemu z Rosją.

Czuja oni zależność ich bytu od potrzeb swoich i mogą ich wrazie potrzeby szachować Lotwa z którą ewentualny pokój i odpowiednie traktaty handlowe poderwałyby tranzytowe znaczenie Rewla. Mimo, ogólnej uległości w stosunku do rządu sowietów, Estonja dotychczas nie naruszyła swej lojalności w stosunku do Polski. Wszelkie pogłoski o dostawie dla Rosji broni i amunicji bezpośrednio lub tranzytowo według zebranych przez nas wiadomości są bezpodstawne, również dotychczas nie przeszedł przez Estonję ani jeden parowóz dla Rosji. W sprawie zaś remontu parowozów bolszewickich w warsztatach rewelskich to stwierdziliśmy że, przedsiębiorstwa rewelskie otrzymały propozycje podjęcia się remontu 1000 lokomotyw za co mogliby z ogólnej liczby 300 zatrzymać dla siebie, dotychczas jednak propozycja ta nie została przyjęta. To nie wyklucza jednak nowych w tej mierze

tranzakcji.

S T O S U N E K I D Z I A Y / A L N O Ś C O B C Y C H
P A Ń S T W W E S T O N I I.

Wojtkowe przedstawicielstwa posiadają w Estonji:

Francja, Anglja, Włochy, Japonja, Finlandja, i Lotwa; Ameryka ma tu jedynie Misje Czerwonego Krzyża, Szwecja i Niemcy - konsulaty. Francja w Estonji nie angażuje się ani wojskowo ani ekonomicznie. Misja wojskowa złożona z ppłk. Hürstela i kpt. Abrahama prowadzi zdaje się prace wyłącznie informacyjna.

Anglicy jak to wynika z raportu, powyższego i raportu ekonomicznego dążą przede wszystkim do opanowania ważniejszych placówek ekonomicznych. Miara tego jest kupno warsztatów "Rosyjsko - Bałtyckiego Tow. Akc.", pertraktacje w sprawie eksploatacji kłupku palnego, starania o koncesje budowy kolei Rewel - Moskwa oraz wiele innych drobniejszych tranzakcji o charakterze przemysłowo - handlowym. Polityka ich w chwili obecnej w stosunku do Estonji idzie w kierunku podtrzymania samodzielności Estonji, co zdaje się leżeć w ich polityce ekonomicznej. W stosunku do nas i do bolszewików tutejsza misja wojskowa utrzymuje z nami jaknajlepsze stosunki, zaznaczając odnośnie do bolszewików swoją niechęć. Czy konsulac Angielski nie utrzymuje z misją bolszewicką żadnych stosunków tego dotycząc zas stwierdzić nie mogliśmy przypuszczamy jednak że takowe chociaż dorywcze istnieć muszą. Tu, jak wszędzie zresztą, w swych kombinacjach ekonomicznych Anglicy znaleźli poważnego konkurenta w Niemcach, praca których wznaga się z dnim każdym. W walce o zapewnienie sobie rynków zbytu Niemcy po za kredytem wysuwają towar o cenach konkurencyjnych. Według informacji otrzymanych z kół przemysłowych ceny na wszystkie towary zaoferowane ostatnio przez Niemców są o 20% niższe od cen angielskich a cenami swemi biją nawet Amerykę w tych artykułach które w ostatnim okresie były jej wyłącznością. Walka ta podkopuje "prestige" ekonomiczny Anglików a tem samym osłabia ich wpływ polityczny.

Misje Państw pozostałych reprezentowanych w Estonji ograniczają prace swa wyłącznie do celów informacyjnych

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

334

100
interesując się w swych wywiadach nie tylko Estonją co Rosją
bolszewicką. Z przedstawicielstwem bolszewickim żadne Misje
wojskowe stosunków nie utrzymują.

Amerykanie w stosunku do bolszewików zajmują stanowisko
wrogie, według zupełnie wiarogodnych informacji ostatnio
asygnowali poważną sumę na rosyjskie wydawnictwo codzienne
antybolszewickie, które ma się tu wkrótce ukazać. Ostatnio
dowiedzieliśmy się że Misja Amerykańska jest niezadowolona
ze zbyt uległej polityki estoncezyków w stosunku do bolszewi-
ków.-

Wojewódzki, 1/10/20

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. Dz. 4226 dnia 21/10/20 r.
zakł. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

335

114